

A new attempt to etymologise Hung. *ócsárol* ‘to slander, to defame’

The article revisits the existing theories about the origin of Hung. *ócsárol* ‘to slander, to defame’, and offers a new one, namely that the verb is a loanword from Slavic *očariti ~ očarovati* ‘to enchant; to cast a spell on somebody’. The article supplements the arguments and conclusions presented in Németh (2017), where the idea of the word’s Slavic origin was first presented.

Keywords: etymology, Slavic loanwords in Hungarian, Old Turkic loanwords in Hungarian, Slavic–Hungarian linguistic contacts, Turkic–Hungarian linguistic contacts.

NÉMETH MICHAEL

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

NYELVMŰVELÉS

Egy raghasználati álszabályféléről*

1. A cikk jellegéről. Annak a magyarázatával kezdem, miért ajánlottam írásomat a címhez fűzött lábjegyzetben Benkő Loránd emlékének.

Körülbelül három évtizeddel ezelőtt, azaz még a múlt század végén, egy beszélgetésünkben Benkő tanár úr megemlítette: a Magyar Nyelv témakínálatában gyenge pontnak tartja, hogy a nyelvhelyességi kérdések nincsenek kellő mértékben képviselve. Ezt a kritikai megjegyzését önkritikának is szánta, mivel ő volt a lap főszerkesztője. Éppen ezért természetesen mindenképp jobban tudhatta, hogy folyóiratának profilja nem is követeli meg a nyelvhelyesség kiemelt szerepeltetését, mégis úgy érezte, hogy ez a téma kisebb súllyal van jelen, mint azt fontossága megkívánná. Arra persze egyáltalán nem gondolt, hogy a lapot nyelvművelési ügyekkel, ilyen tárgyú cikkekkkel kellene elárasztani, de úgy érezte: illő és szükséges volna, hogy több ilyenféle írás szerepeljen benne.

Azóta a világ úgy változott, hogy tudományos folyóiratban még kevesebb mód van arra, hogy nyelvhelyességi vonatkozású témák hangot kapjanak. A közvélekedés azt tartja, hogy ilyesmiről írni nem időszerű. Márpedig ha a nyelvhasználati „hiba” említése illetlennek számít, akkor még tudománytörténeti szempontból sem könnyű foglalkozni vele. Mindez a nyelvhelyességi ügyek differenciálatlan száműzéséhez vezet, tehát például még a korábbi szakirodalomban megjelenő állítások elemzésére, kritikájára is nehéz sort keríteni. Pedig vannak olyan nyelvhasználati álszabályfélék, amelyeket legalább az anyanyelvoktatásra figyelve érdemes cáfolni, átértékelni. Tárgyalásukra az ismeretterjesztő lapok, például az Édes Anyanyelvünk cikkei már csak terjedelmükre nézve sem mindig alkalmasak. Vajon bele kellene tehát nyugodnunk, hogy sehol sem hozzuk szóba őket?

* Benkő Loránd emlékére.

Cikkemben – dacolva a tudománytalanság és az időszerűtlenség lehetséges vádjával – egy raghasználati álszabályféle tárgyalására keríték sort. A múlt században részint egyszerűbb, részint szükségesebb lett volna róla írni, de remélem, most sem felesleges. Olyan álszabályféléről van szó, amelynek bírálata tudomásom szerint nem történt meg.

2. A ragtalanosági szabályféle a szakirodalomban. Az a szabályféle, amellyel cikkemben foglalkozom, a tárgynak a ragtalan használatával kapcsolatos, mégpedig a birtokos személyjeles (a szakirodalomban hosszú ideig „személyragos”) főnévével és vele összefüggésben egyes névmásokéval. Nem sikerült megállapítanom, hogy a szabály képviselte gondolat pontosan honnan származik. Sorsát néhány összefoglaló munkában követem nyomon. – A forrásokbeli szedésmodot (különösen a példákét) egyszerűsítettem és egységesítettem.

Az akadémiai nyelvtan fejezete szerint (H. MOLNÁR 1962) a tárgy többek között akkor állhat ragtalanul, ha „birtokos személyragos névszó, főként ha egyes szám 1. vagy 2. személyű. Például: *A lelkem küldöm csatasorba ma* [Kosztolányi: A vér és tűz dala]; *Ma már nyugodtan ejtem a neved ki* [Juhász Gyula: Anna örök]. [...] Többes számban ugyancsak lehet jelöletlen a birtokos személyragos tárgy, de inkább csak a választékosabb költői nyelvben. Például: *S csak midőn a tömkelegbe lépünk, Venni észre gyászos tévedésünk* [Petőfi: Távolból]; *Ó, mért nem hallani hangotok* [Babits: Fortissimo]; *Jegenyék állnak végig hosszú sorba...* *Zúgásuk hallgatom* [Csillag 1952.]. [Új oldal:] A névszókhoz hasonlóan [sic!] legtöbbször ragtalanok a megfelelő személyragos személyes, visszaható és birtokos névmások is. Például: *megfürdetett engem* | *gyöngyével a zápor* [Csillag 1952.]; *Az öregség zord határ-állomásán* | *csak téged el ne vegyenek* [Illyés: Csillag 1952.]; *Én nem azonosítom magam* ezzel [Nagy István: Nincs megállás]; *Vidd az enyém is!* [közny.]; stb. – Többes szám 3. személyben a jelöletlen tárgy ritka, például: *Volt idejük lassan maguk' összeszedni* [Arany: Toldi szerelme].”

A 20. század utolsó harmadában használt leíró nyelvészeti egyetemi tankönyv párhuzamos részlete (RÁ CZ ENDRE 1968) így szól a ragtalan tárgyról: „A birtokos személyragos szó, főleg az egyes szám 1. és 2. személyű raggal ellátott, ragtalanul (de ragosan is) előfordulhat tárgyként: *Kertem nárciszokkal Végig ültetéd; Csörgő patakokkal Fáim éltetéd...* [Csokonai: A reményhez]; *Elmosolyodtam, s megvontam a vállam* [Bárány: Csigalépcső]; *Összetöröm a fejed, te becsstelen dög* [Krúdy: A podolini kísértet]; *Órizem a szemed* [Ady; verscím]. [...] A többes számú birtokos személyragok mellől jobbra csak a költői nyelv hagyja el a tárgyragot: *sorsunk összefogják a nők, gyermekek, agitátorok* [József Attila: Munkások]; *Lyány-arcotok' a nap meg nem süti nála* [Arany: Szondi két apródja]; *Odahagyta kis tanyájok'* [Arany: Tengeri-hántás]. [Új bekezdés:] Néhány névmás is szerepelhet ragtalanul tárgyként (de ragosan is); elsősorban az egyes szám 1. és 2. személyű személyes névmás: *Maga engem meg akar vesztegetni?!* [Móricz: Rokonok]; *Óh, mennyire szeretlek téged...* [József Attila: Óda]. Az *engem* és a *téged* forma volta-képpen a személyes névmás tárgyesete, s így, ragtalanul is csupán tárgy lehet. – Gyakran ragtalan a tárgyként álló egyes szám 1. és 2. személyű visszaható névmás is: *nem hagytam magam elhallgattatni* [Bárány: Csigalépcső]; *Hogy érzed magad?*; stb. [Új bekezdés:] Olykor – főleg a költői nyelvben – a visszaható névmás többes számú alakjai sem kapják meg a tárgyragot: *a kéjjel s két deci fröccsel becsüljük magunk'* [József Attila: Munkások];

Volt idejök lassan maguk' összeszedni [Arany: Toldi szerelme]; hasonlóképpen a birtokos névmás 1. és 2. személyű formái: *Az enyém is vidd magaddal; stb.*"

A Nyelvművelő kézikönyvnek a ragtalan tárgyat bemutató szócikkében (RÁCZ 1985) ezt olvashatjuk: „Az egyes sz. 1. vagy 2. személyű birtokos személyragos tárgy lehet ragtalan is, ragos is: *leejtettem a ceruzám v. a ceruzámat; megkaptam a leveled v. a leveledet*. Mindkét forma egyaránt helyes. Ha azonban a ragtalan alak használata félreértést okozhat, ajánlatos kitenni a tárgyragot. Pl.: *látja a barátodat* (hiszen a *látja a barátod* mondatban a birtokos személyragos szót alanynak is, tárgynak is felfoghatjuk). – A többes számú birtokos személyragos szavakról csak a költői nyelvben maradhat el a tárgyrag. [Itt ugyanúgy a *sorsunk*, a *lány-arcotok* és a *tanyájok* példa áll, mint az egyetemi tankönyvben.] [...] Váltakozhat a ragtalan és a ragos forma a következő névmási tárgyak esetében is: [Új bekezdés:] a) A személyes névmás tárgyesete az egyes szám 1. és 2. személyben: *engem, téged*; ritrabban, de nem helytelenül: *engemet, tégedet*. [...] b) A visszaható névmás az egyes szám 1. és 2. személyében egyaránt lehet ragtalan vagy ragos tárgy: *megadom magam v. magamat; ismerheted magad v. magadat*. Többes számú alakjai csak a költői nyelvben fordulnak elő ragtalanul. [Itt példaként ugyanaz a *magunk* és *maguk* adat áll József Attilától, illetve Aranytól, mint a tankönyvben.] c) Elvértve a birtokos névmás egyes szám 1. és 2. személyű alakja is szerepelhet ragtalan tárgyként a szokásosabb ragos forma helyett. Pl.: *Vidd el az enyém* [gyakrabban: *az enyémet*] is!"

A napjainkban is használatos egyetemi grammatika (BALOGH JUDIT 2000) pedig ezt írja: „Meghatározott morfológiai helyzetben – E/1. és E/2. személyű birtokos személyjellel ellátva – ragtalan főnév is betöltheti a tárgyi mondatrész szerepét: *Keresem a ceruzám, Vedd fel a kabátod!* [Új bekezdés:] Sőt néhány névmás is szerepelhet ragtalanul tárgyként: *Hogy érzed magad?, Mind megette. Az én és a te* személyes névmás rendhagyó tárgyesetére is jellemző a ragtalanság: *ismer sz engem, kérlek téged*."

A szakirodalom állásfoglalását ismertetve azért részesítettem előnyben a (lényegében) szó szerinti idézést a tartalmi tolmácsolással szemben, hogy pontosabban meg lehessen figyelni mind a finomabb, mind az elnagyoltabb részleteket; mindazt, ami hozzájárult az álszabályféle kialakulásához.

Miért is beszélek itt álszabályról? Azért, mert túlságosan élesnek tartom mind az E/1., E/2.-nek és a többes számnak a szembeállítását, mind pedig a költői nyelvnek a hangsúlyozott megkülönböztetését. Véleményem szerint nincs olyan logikai vagy kommunikációs szükségszerűség, amely a többes számú személyjeles alakok számára az E/1. és E/2. személyűektől eltérő viselkedést kívánna meg, és azt sem hinném, hogy a nyelvhasználat ilyesmit igazolna. Inkább csupán arról lehet szó, hogy a gyakorlatban – egyszerűen tartalmi okból, nem pedig valamiféle elvontabb grammatikai kényszerből adódóan – az E/1. és az E/2. megjelenésére több a lehetőség, mint a többes számbeli személyjelekére. Azért, mert E/1. és E/2. személyjelű főnevek tárgyi szerepben sűrűbben kerülnek elénk, mint a többes számot képviselő személyjeles formáknak a megfelelő esetei, még aligha kell arra gondolnunk, hogy az utóbbiaktól másfajta grammatikai viselkedést várjunk el. – A költői nyelvet illetően a kézikönyvek idézett fejezetei (kimondatlanul) valamilyen stílusbeli sajátsgot sejtetnek. Pedig inkább verstani szükségről és lehetőségről (ritmus, szótagszám, rímelés) van szó.

3. Példagyűjtemény a ragtalanság szemléltetésére. A szakirodalom ismertetése és véleményem felvázolása után bemutatom azt a példagyűjteményt, amely reményeim szerint hozzájárul az álszabály megingatásához. Adatait nem célzott kereséssel, hanem részint olvasás közben, részint az interneten filmeket nézve, hanganyagokat hallgatva találtam. – Az írott forrásokat cikkem végén, a hivatkozott irodalom jegyzéke előtt sorolom fel. Az internetes példák lelőhelyére pedig idézésükkor, lábjegyzetben utalok. – Mivel a hallás útján gyűjtött adatoknak lejegyzésükkor nem mindig jegyeztem fel a pontos internetes lelőhelyét, cikkem írása közben ellenőrző letöltést végeztem. Ennek időpontja: 2024. 10. 17. Megegett az is, hogy a hallott példát célszerű volt nyomtatott forrásban ellenőriznem; vö.: Kaffka 1911/2004; Lányi ford. 1955.

Gyűjteményem bemutatását versadatokkal kezdem, vagyis olyanokkal, amelyek nem cáfolják a szakirodalomban kirajzolódó (ál)szabályt.

Mint láthattuk, több összefoglaló munka is idézi a Toldi szerelméből (egyébként az 5. énekből) a tárgy szerepét betöltő, T/3. személyű *maguk* visszaható névmást. Arany elbeszélő költeményét – nem a gyűjtés szándékával, hanem egyszerűen felelevenítésül – újraolvasva T/3. személyű birtokos személyjeles főneveket is találtam ragtalan tárgyként; mindkettőt a 11. énekben, az 52. és a 112. versszakban: „S lőn viadal, hosszas, váltva megújuló, | Hajszálnyi hibán vagy eseten forduló, | Hogy rajtafeledik, kik közelebb állnak, | *Szemők* ’ e játékan a szörnyü halálnak” (Arany 1863–1879/1975: 699); „*Urok* ’ így elhelyezék tiszta, földött helyen [ti. a magyar katonák]” (uo. 719).

Ugyancsak verses forrásként akadt kezembe egy református énekeskönyv. Ebben T/2. és T/1. személyű példát találtam: „A nagy Istent hogyha szívből féltitek, Áldásait neki újra veszitek; Szent orcáját tirátok fordítja, Kegyelmevel *házatok* megújítja” (RefEEn. 227); „A bün [!] gyötri *szívünk*, Tisztíts meg és Vedd, oh, vedd el *bününk* [!]” (uo. 408).

Egészen más jellegű szövegből kínált T/3. személyű adatot egy regényfordítás versbetéte. Diákkoromból is emlékeztem rá. Most az interneten található hangoskönyv hozta elő, ott azonban a forrásra vonatkozó adatok hiányosak, ezért jobbnak láttam, ha a példát a nyomtatott szövegből, pontosabban az egyébként szintén az interneten lévő elektronikus könyvtárból idézem. – A versbetét egy dalocska, amelyet Balzac Goriot apójának egyik fontos szereplője, Vautrin dudorászik: „Hetedhét országot bejártam, | Ismertek engem mindenütt [...] Szőkékkel, barnákkal cicáztam, | El is csavartam a *fejük*” (Lányi Viktor ford. 1955: 20).

Nem verses példáimra egy olyan, T/1. személyű adattal térek át, amelyet az iméntihez hasonló módon találtam. Kaffka Margit regényéből, a Színek és évekből való. A mű rádióra alkalmazott változatában figyeltem fel rá néhány évvel ezelőtt az interneten. A hanganyagot azonban mostanában nem sikerült megtalálnom, így az elektronikus könyvtárban elérhető eredeti regényszöveghez fordultam: „Láttam egyszer esti félsötétben az anyám arcát, szája gögös összerándulását, mikor a fiatal Telekdy karja alá fűzte tüntetően kezét valami séta vagy uzsonna után hazajövet; mert Széchy akkor, hogy hónapok óta nem lépte át a *küszöbünk*, csak úgy, hirtelen szándékkal egyszer megint haza akarta kísérni” (Kaffka 1911/2004: 14).

A többes számú birtokos személyjeles formák ragtalan tárgyi használatával a legtöbbször Németh László műveiben találkoztam.

Először az Iszonyból idézek két T/3. személyű alakot: „Mintha az életet hatalmukban tartó istenségek olyan területre tették volna be a *lábuk*, melyet előttük a természet szent

berekként elrekesztett” (Németh 1947/1962: 88–89); „Én nem kérdeztem, hogy miben nyitották rám a fáncsiak a *szájuk*, de azt tudtam, hogy rágnak mindenütt erősen” (uo. 503).

Kifejezetten gazdag ragtalan tárgyként alkalmazott T/3. személyjelű főnevekben az Irgalom anyaga: „De a kimentés [’mentegetőzés’], mint a lefutó harisnyaszem, magával húzta volna az egész *történetük* [ti. Ágnesékét]” (Németh 1965: 2: 32); „Lackovicsnak azóta [Ágnes] különben sem látta semmi nyomát a lakásban; nem, mintha nem lett volna, de elköltözött a szüleitől, legényszobát bérelt, onnét ülte meg, mint arcot, testet vesztett Végzet, az *életük*” (uo. 2: 65); „Láthatólag jól is esett neki [ti. Kertésznek], hogy két fiatal ember, egyik a lánya, *tudományuk* összetéve az ő fiútársával [ti. Halmival], öreg, sirból kikapart testével foglalkoznak” (uo. 2: 93); „[Mária] még a padokban körbe adott kórbonctani készítményt is a *fejük* összedugva, egyszerre akarta nézni vele [ti. Ágnessel]” (uo. 2: 129); „S Ágnes valóban kezdte megformulálni a kérdést, amelyre a bejegyzések választ kértek, hogy valóban az efféle durvaságokkal rontják-e el a *dolguk* a férfiak” (uo. 2: 159); „Az ajtónyitásról azonban a többség tudomást vett; kíváncsian fordították feléjük a bágyadtan kék vagy lázasan barna, vagy a fejükben süppedt *szemük*” (uo. 2: 215). – Állnak a regényben ragtalan tárgyként T/3. és T/1. személyjeles visszaható névmások is: „Igen, [Vetésiék] a temetőnél szálltak le, s a budaörsi svábok pincéinél ásták be *maguk*” (uo. 1: 9); „Vajon lehetséges egy férfival is ez? gondolta [Ágnes], mialatt mellén a szipogás rázkódásba ment át, aztán hirtelen, szinte átmenet nélkül csendes szuszogásba. [Mária megvigasztalásáról van szó.] Így dobni át *magunk* a szép dagályban (melyet mintha egy isten töltene belénk, hogy a teremtés hibáiból valamit jóvá tegyen), a test ágaskodó, önző ellenkezésén” (uo. 2: 124).

Németh Lászlónak a Mathiász panzió című drámájából szintén van *maguk* névmásos adatom egy internetes színházi felvételtől, annak az I. részéből: „[A cselédlányok] átdobják *maguk* a korlátot [az öngyilkosságról van szó]” (a felvételen látható időmérő 1:34:23-as állásánál; a továbbiakban az illetet röviden „számlálóállás”-nak nevezem).¹

A drámai műnemnél maradvá következőként egy T/3. személyjelű főnevet idézek László Endre fantasztikus (sci-fi) rádiójátékából, a Szíriusz kapitány haragszik című sorozat 3. részéből; a szériát először az 1970-es években sugározták: „Megnyílok előttük, és várom *érkezésük*” (1:39:31-es számlálóállás).²

Az eddig (zömmel) eredetileg is magyar szövegek adatai után áttérek a fordításokból származó példákra.

Sorukat egy Steinbeck-regény (Kék öböl) átültetéséből való T/3. személyjeles főnévvel indítom: „A katonák másként tartják a *válluk*, mint a közönséges emberek” (Vámosi Pál ford. 1976: 2: 193).

Ugyancsak T/3. személyjelű az az adat, amelyre egy szovjet-orsz elbeszéléseket tartalmazó kötetben bukkantam, Oszip Mandelstam Hideg nyár című novellájának fordításában: „A virágárosok pedig *félrefordítva fejük*, megköpdösik a rózsáikat” (Szilágyi Ákos ford. 1987: 31). Feltűnő, hogy az igenév tárgya ragtalan, míg az igéé ragos.

Egy Agatha Christie-krimi (Az Ackroyd-gyilkosság) adatát az emeli ki a példák sorából, hogy benne a ragtalan tárgy birtoktöbbségsű főnév: „Én mélységesen hiszek

¹ https://www.youtube.com/watch?v=PH4A_pmKgTQ

² <https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=sz%C3%ADriusz+kapit%C3%A1lly+haragszik+3.+r%C3%A9sz+videa#fpstate=ive&vld=cid:5c2c9863,vid:85e8u4hMPnA,st:0>

a gondviselésben... abban az istenségben, aki *céljaink* formálja végre, ahogyan Shakespeare olyan gyönyörűen mondja” (Szilágyi Tibor ford. 1999: 159).

Agatha Christie-t egy Poirot-történet (Az eltűnt végrendelet) szinkronizált filmfeldolgozása is képviseli, (szintén) T/1. személyjelű tárggyal: „Elsőként talán kezdjük azzal, hogy emeljük *poharunk* kedves barátunkra, Monsieur Andrew Marsh-ra” (41:11-es számlálóállás).³

Ugyancsak T/1. személyjeles adattal szolgál egy amerikai indiánfilm, a Lakota hold szinkronja: „A tánc életünk része volt. Felkészítette *szívünk és lelkünk* a fontos eseményekre” (12:40-es számlálóállás).⁴

A filmpalettát egy 1942-es amerikai rajzfilm, a Bambi színesíti. A mű Felix Salten magyar származású osztrák író regényét dolgozza fel; új magyar szinkronja 1993-ban készült. A ragtalan tárgy, amelyet a rajzfilmből idézek, T/2. személyjelű: „És tudjátok, mi lesz? Be lesztek zsongva! Teljesen elvesztitek a *fejete*!” (46:30-as számlálóállás).⁵

Végül egy T/1. személyjelű ragtalan tárgy Csingiz Ajtmatov regényének, A versenylő halálának fordításából, amelyet Láng Anikó készített (1968). A példa mellett lapszám helyett azért szerepel számlálóállás, mert a művet abból a hangoskönyvből idézem, amelyet a Vakok és Csökkentelők Szövetsége könyvtárának számára olvasott fel Bodor Tibor: „Csakhogy [az élet] minden fordulónál tartogat valami keményet, amely feltöri a *vállunk*” (Láng Anikó ford. 1968: 4:44:03-as számlálóállás).

4. Zárógondolatok. Gyűjteményem közreadásával – vállalva az eklektikusságot és véletlenszerűséget – az volt a szándékom, hogy megingassak egy grammatikai álszabály-félét. Természetesen célszerű lenne olyan gyakorisági felmérést készíteni, amely a szóban forgó típushoz tartozó ragtalan tárgyakat szembesítené ragos megfelelőikkel. Erre egy tekintélyes méretű, morfológiailag elemzett korpusz lehetne alkalmas.

Cikkemben olyan grammatikai kérdést vizsgáltam, amelyről régóta szerettem volna véleményt nyilvánítani, ezért a saját lelkiismeretem is arra ösztönzött, hogy tárgyalását ne halogassam tovább. Titkon azt is remélem, hogy Benkő tanár úr sem volna elégedetlen azzal, hogy a nyelvhelyesség mint téma ilyen módon jelenjék meg a Magyar Nyelvben.⁶

Kulcsszók: álszabály, ragtalan tárgy, birtokos személyjeles főnév, visszaható névmás.

Az írott nyelvi (főleg szépirodalmi) példák forrásai

Arany János 1863–1879/1975. *Toldi szerelme*. In: Arany János válogatott művei II. Elbeszélő költemények. [Magyar Remekírók.] Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest.

³ <https://videa.hu/video/film-animacio/poirot-az-eltunt-vegrendelet-1993-agatha-christie-angol-X9jp3DYsl4IdOZNV>

⁴ <https://videa.hu/video/film-animacio/indian-hold-1992-hd-tv.rip.mkv-western-uTk6y1h3uTydMePu>

⁵ <https://videakid.hu/video/mese/bambi-hd-1942-1080p-felix-salten-Ulo8ZAaocbXbEJRz>

⁶ A sors érdekes firtora, hogy kéziratom leadása után a birtokos személyjeles tárgyak történetéről éppen Benkő Loránd monográfiájának újraolvasásakor olyan részletet találtam (1980: 218–225), amely az „álszabály” minősítésemet némely vonatkozásban árnyalni javasolja.

- Kaffka Margit 1911/2004. *Színek és évek*. <https://mek.oszk.hu/02000/02028/02028.pdf> (2024. 09. 22.)
- Láng Anikó ford. 1968. Csingiz Ajtmatov: *A versenylő halála*. Hangoskönyvtár [727.].
- Lányi Viktor ford. 1955. Honoré de Balzac: *Goriot apó*. <https://mek.oszk.hu/00300/00322/00322.pdf> (2024. 09. 22.)
- Németh László 1947/1962. *Iszony*. III. kiadás. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest.
- Németh László 1965. *Irgalom*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest.
- RefEén. = *Református egyházi énekeskönyv a Kolozsvári Református Egyházkerület használatára*. Az egyházkerület 7160/1923. számú hivatalos kiadványa.
- Szilágyi Ákos ford. 1987. Oszip Mandelstam: *Hideg nyár*. In: Gereben Ágnes vál.: Nagy tüzek. Szovjet-orosz elbeszélések az 1920-as évekből. Kossuth Könyvkiadó.
- Szilágyi Tibor ford. 1999. Agatha Christie: *Az Ackroyd-gyilkosság*. Európa Könyvkiadó, Budapest.
- Vámosi Pál ford. 1976. John Steinbeck: *Kék öböl*. Európa Könyvkiadó.

Hivatkozott irodalom

- BALOGH JUDIT 2000. A tárgy alakja. In: KESZLER BORBÁLA szerk., *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 415.
- BENKŐ LORÁND 1980. *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegei*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- H. MOLNÁR ILONA 1962. A tárgy kifejezőmódja. In: TOMPA JÓZSEF szerk., *A mai magyar nyelv rendszere. Leíró nyelvtan. II. Mondattan*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 153–154.
- RÁCZ ENDRE 1968. A tárgy alakja. In: BENCÉDY JÓZSEF – FÁBIÁN PÁL – RÁCZ ENDRE – VELCSOV MÁRTONNÉ, *A mai magyar nyelv*. Tankönyvkiadó, Budapest. 273–274.
- RÁCZ ENDRE 1985. Ragtalan tárgy. In: GRÉTSY LÁSZLÓ – KOVALOVSZKY MIKLÓS főszerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 556–557.

On a pseudo-rule of suffixation

In Hungarian, nouns with first and second person singular possessive suffixes (and certain types of pronouns in connection with these) can serve as the object of a sentence without an accusative suffix. According to certain comprehensive grammars and the *Nyelvművelő kézikönyv* (Handbook of Language Cultivation), the use of the unmarked variant is limited in the case of plural possessive suffixes. The author of the present article finds this restriction to be unwarranted; it seems to be a pseudo-rule. The paper aims to disprove it by presenting examples collected partly from written sources (primarily literary works) and partly from audio materials found online (e.g., films).

Keywords: pseudo-rule, unmarked object, noun with possessive suffix, reflexive pronoun.

HORVÁTH LÁSZLÓ
ELTE Nyelvtudományi Kutatóközpont